

Proslava in odkritje spomenika ob stoletnici smrti dr. Gregorja Kreka (1840-1905)

Življenje in delo utemeljitelja slavistike na univerzi v Gradcu dr. Gregorja Kreka sem temeljito raziskal in opisal v šestih poglavjih zbornika Loški razgledi v letih 1993 do 2004. Prof. Krek je umrl 2. avgusta 1905 in ob stoletnici smrti sta Inštitut SAZU za narodopisje Ljubljana in Inštitut za slavistiko Karl Franceve univerze v Gradcu organizirala mednarodni simpozij o njem, ki je prvi dan, 20. oktobra 2005, potekal v Gradcu; drugi dan, 21. oktobra, pa v Krekovem rojstnem kraju v vasi Četena Ravan v Poljanski dolini na Gorenjskem. V zaključek Krekovega slavlja se je vključila vaška in krajevna skupnost ter s pomočjo občine Gorenja vas – Poljane pripravila proslavo in odkritje Krekovega doprsnega spomenika ob vhodu v rojstno vas v soboto, 22. oktobra 2005 ob 11. uri.

Na dan proslave je po jutranji megli posijalo sonce in napovedalo lep jesenski dan. Vsa narava je zažarela v pestrih jesenskih barvah. Po 10. uri so začeli prihajati sodelujoči v proslavi in kmalu tudi drugi udeleženci. Ob vnuku Miroslavu Kreku je prišla njegova hčerka Lidija s soprogom Bavdažem. Krekova vnukinja Milena pa je v vasi prenočila s hčerko, ki je tudi njena voznica. Razveselil nas je s svojim prihodom predsednik Zveze slavističnih društev Slovenije univ. prof. Miran Hladnik.

Ob napovedani uri je napovedovalka proslave, mlada slavistka Tadeja Dolenc iz Hotovelj pri Poljanah napovedala začetek proslave z nastopom pevskega zbora Javorski pevci, ki je pod vodstvom dirigenta prof. Pavla Dolenca zapel rodoljubno pesem iz Krekovega časa Slovenec sem. Nato je Tadeja napovedala moj uvodni govor, to je govor prof. Janeza Dolenca, slavista v pokoju, raziskovalca življenja in dela dr. Kreka. Govor sem naslovil Slavist, ki se je sto let po smrti vrnil v svojo rojstno vas. Nastal je na podlagi dolgoletnih raziskav o svojem sovaščanu v Arhivu Slovenije in tudi v arhivih v Gradcu in na Dunaju. Po govoru sva z bratom Pavletom Dolencem, lastnikom zemljišča, kjer je postavljen kip, ta kip tudi odkrila. Odmotala sva slovensko zastavo, ki ga je skrivala. Prikazalo se nam je obličje evropsko slavnega učenjaka, ki je poleg klasičnih znal vse slovanske jezike. Kip je delo akad. kiparja

Metoda Frlica z bližnjega Malenskega vrha.

Na spomeniku je napis:

DR. GREGOR KREK

1840-1905

RAZISKOVALEC SLOVANSKE SLOVSTENE FOLKLORE

UTEMELJITELJ SLAVISTIKE NA UNIVERZI V GRADCU

Tadeja pa je napovedala današnjega slavnostnega govornika, znanega slavista univ. prof. in akademika Matjaža Kmecla. Na začetku je pozdravil Krekove svojce, ki so nekateri prišli od daleč preko Atlantika. Dr. Kreka, ki je uspel priti na tujo, graško univerzo, ker Slovenci svoje še nismo imeli, in tam ustanoviti slavistično fakulteto, pa smo kar preveč pozabili.

Javorski pevci so potem zelo lepo zapeli pesem na besedilo Gregorja Kreka Oblakom, izpoved domotožja po rojtnem kraju, ki jo je pred več kot sto leti uglasbil skladatelj Anton Nedved, za moški zbor pa priredil prof. Pavel Dolenc. Tadeja je napovedala tudi svojega očeta Jožeta, ki je recitiral Krekovo pesem, Otožnost, potem pa še šolarja Blaža Dolenc, ki je občuteno povedal Krekovo otožno pesem Materi v spomin, saj jo je tri leta star izgubil. Javorski pevci pa so zapeli še dve domoljubni pesmi.

Vas Četena Ravan v času praznovanja stoletnice dr. Gregorja Kreka. (Foto Janez Dolenc)

Tadeja je potem sporočila, da bo sedaj živeči doktor iz vasi Četena Ravan, Bogdan Dolenc, profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, blagoslovil novo odkriti kip s sodelovanjem nam že znanega učenca Blaža Dolenca. Spoštljivo smo spremljali ta obred, ki je zaključil proslavo.

Prof. Dolenc je pozval vse navzoče, če bi se rad še kdo oglasil pri mikrofону. Prvi se je javil predsednik krajevne skupnosti Javorje Janez Pelipenko in v imenu

odsotnega župana Bogataja čestital vaščanom k odkritju kipa pomembnega sovaščana, pomembnega za vso občino in za slovensko kulturo sploh. V imenu vaške skupnosti se je Pavle Dolenc zahvalil sponzorjema občini Gorenja vas in prof. Janezu Dolencu ter prevzel spomenik v varstvo in nego. Oglasil se je še predsednik slovenskih slavistov prof. Miran Hladnik in se zahvalil organizatorjem za lepo prireditve in ponovno uvrstitev dr. Kreka med pomembne in zaslužne slovenske slaviste. Nazadnje je pristopil še vnuk Miroslav Krek in se v imenu Krekovih svojcev zahvalil za vse, kar smo storili za počastitev spomina na njegovega starega očeta Gregorja.

Raziskovalec prof. dr. Kreka, prof. Janez Dolenc, ima uvodni govor pred odkritjem spomenika. (Foto Janez Dolenc)

Doprsni spomenik, delo akad. kiparja Metoda Frlica, je odkrit. (Foto Janez Dolenc)

Za zaključek so bili vsi navzoči povabljeni k mizam pred Tavčarjevo domačijo na okrepčilo in kozarec pijače, kar so pripravile skrbne vaške gospodinje. Povabljeni tudi na obisk vaškega muzeja pri Davčenu, kjer je urejen poseben Krekov kot z dokumenti, slikami in tiski iz njegovega časa. Tako se je vrnil Gregor Krek v svojo rojstno vas.

Slavnostni govornik univ. prof. dr. Matjaž Kmecl. (Foto Janez Dolenc)

Sorodstvo dr. Gregorja Kreka. (Foto Janez Dolenc)